

HASET, GIYBET VE İFTİRA

Kalbi, dili ve toplumu zehirleyen üç günah

22 Ocak 2026 — Cuma

GİRİŞ

Bugün sohbetimizde, çağımızda en çok yapılan hatalardan bazılarına temas etmeye çalışacağız. Ne yazık ki bu hatalar, zamanla hayatın olağan bir parçası hâline gelmiş; konuşurken, sohbet ederken, hatta gündelik ilişkilerimizde fark edilmeden tekrarlanır olmuştur. Sürekli yapıldığı için artık garipsenmeyen, uyarı gerektirmeyen ve çoğu zaman üzerinde durulmayan bu davranışlar, insanın kalbinde ve dilinde derin izler bırakmaktadır.

Haset, gıybet ve iftira; bugün pek çok insanın “sıradan sözler” olarak gördüğü ama Allah katında büyük vebali olan hatalardandır. İnsan bu hataları işlerken çoğu zaman kendini suçlu hissetmez; çünkü etrafında herkes konuşmakta, herkes yorum yapmakta, herkes bir başkası hakkında söz söylemektedir.

A. HASET — KALPTE BAŞLAYAN HATA

Başkasının sahip olduğu maddî veya manevî imkânların kendisine intikal etmesi veya kıskanılan kişinin bu imkânlardan mahrum kalması yönündeki istek ve niyeti ifade eder. Başkasının nail olduğu bir nimete bakarak kişinin aynı şeye kendisinin de sahip olmasını temenni etmesine **gıpta**, sadece bu temenniyle yetinmeyerek aynı imkânı veya daha fazlasını elde etmek için çaba göstermesine **münâfese**, başkasının sahip olduğu nimetin onun elinden çıkmasını istemesine veya bu yolda çaba göstermesine de **haset** denilir. (T.D.V. İ.A., Haset)

Yerlerde ve göklerde işlenen ilk günah, haset sebebiyle şeytan tarafından işlenmiştir. Şeytan, Allah Teâlâ'nın Hz. Âdem'e (a.s.) verdiği değeri kıskanmış; bu haset onu ilâhî emre karşı gelmeye sürüklemiş ve neticesinde Allah'ın huzurundan kovulmasına sebep olmuştur. İşte bu

hadise, hasedin ne kadar büyük ve yıkıcı bir günah olduğunu açıkça göstermektedir. Yüce Rabbimiz bu olayı bize şöyle açıklamaktadır;

ÂYET - İ KERÎME

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّیْ خَالِقٌ بَشَرًا مِّنْ صَلٰصَالٍ مِّنْ حَمٍَٔ مَّسْنُوْنٍ
فَاِذَا سَوَّیْتُهُۥ وَنَفَخْتُ فِیْهِ مِنْ رُّوْحِیْ فَقَعُوْا لَهٗ سَاجِدِیْنَ فَسَجَدَ الْمَلٰٓئِكَةُ
كُلُّهُمْ اِجْمَاعًا اِلَّاۤ اِبْلِیْسَ ط اَبٰی اَنْ یَّکُوْنَ مَعَ السَّاجِدِیْنَ قَالَ یٰۤاِبْلِیْسُ
مَا لَکَ الْاَلَّا تَکُوْنَ مَعَ السَّاجِدِیْنَ قَالَ لَمْ اَکُنْ لِاَسْجُدْ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ
صَلٰصَالٍ مِّنْ حَمٍَٔ مَّسْنُوْنٍ قَالَ فَاَخْرِجْ مِنْهَا فَاِنَّکَ رَجِیْمٌ وَّ اِنَّ عَلَیْکَ
الْلَّعْنَۃَ اِلٰی یَوْمِ الدِّیْنِ

“Ben kupkuru bir çamurdan, şekillenmiş kara balçıktan bir insan yaratacağım. Ona şekil verdiğim ve ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın. (Adem yaratılınca) meleklerin hepsi de (Allah’ın emrine uyarak) hemen secde ettiler. Fakat (cinlerden olan) İblis ise bu emre uymadı. Adem’e secde etmedi. Allah Teâlâ: Ey İblis, secde edenlerle beraber olmayışının (yani Adem’e secde etmeyişinin) sebebi nedir? diye sordu. İblis: —Ben kuru bir çamurdan, şekillenmiş kara balçıktan yarattığın insana secde edecek değilim. (Çünkü ben ondan daha üstünüm, beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın) dedi”

Bu sözlere karşılık Rabbimiz şöyle buyurdu; “Öyle ise oradan (cennetten) çık, artık kovuldun. Muhakkak ki kıyamet gününe kadar lânet senin üzerine olacaktır.” (Hicr, 15/28-35)

Haset, sadece şeytanı Allah’ın huzurundan kovdurmakla kalmamış; insanlık tarihindeki ilk kanın da akmasına sebep olmuştur. Çünkü şeytanın kalbinde başlayan bu isyan, daha sonra

insanın kalbine de sirayet etmiş; Hâbil ile Kâbil kıssasında bu haset, bir kardeşi diğerine düşman hâline getirmiştir. Bu olay Kur'an'ı Kerim'de şöyle anlatılmaktadır;

ÂYET - İ KERİME

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنِ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ
يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ لَئِنْ
بَسَطْتَ إِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسٍ يَدَيَّ إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ إِنِّي أَخَافُ
اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوءَ بِإِثْمِي وَإِثْمُكَ فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ
النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ
مِنَ الْخَاسِرِينَ

“Onlara Âdem’in iki oğlunun haberini gerçeğe uygun olarak anlat: Hani ikisi de birer kurban sunmuşlar, birininki kabul edilmiş, diğerininki kabul edilmemişti. Kurbanı kabul edilmeyen, diğerine, “Andolsun seni öldüreceğim!” dedi. O da dedi ki: “Allah ancak takva sahiplerinden kabul eder. Andolsun ki sen öldürmek için bana el uzatsan bile, ben öldürmek için sana elimi kaldıracak değilim! Zira ben âlemlerin rabbi olan Allah’tan korkarım. Ben diliyorum ki sen hem benim günahımı hem de kendi günahını yüklenesin, cehennemliklerden olasın! Zalimlerin cezası işte budur. Sonunda içindeki duygular onu kardeşini öldürmeye itti; onu öldürdü ve böylece hüsrana uğrayanlardan oldu.” (Maide, 5/27-30)

Haset; şeytanı Rabbine isyana sevk etmiş, Hâbil ile Kâbil kıssasında kardeşi kardeşe düşman etmiştir. Kur'an bize gösteriyor ki bu duygu, sadece ilk insanlarla sınırlı kalmamış; peygamber ailelerinde dahi büyük imtihanlara sebep olmuştur. Nitekim Hz. Yusuf'un (a.s.) kardeşleri de, Yakub'un (a.s.) Yusuf'a (a.s.) verdiği değeri kıskanmış ve bu haset onları kardeşlerini kuyuya atacak noktaya getirmiştir.

ÂYET - İ KERÎME

اَقْتُلُوا يُوسُفَ اَوْ اَطْرَحُوْهُ اَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ اَيْكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ
 بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَالْقَوْهٖ فِي غِيَابَتِ
 الْجُبِّ يَلْتَقِطُهٗ بَعْضُ السَّيَّارَةِ اِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ

“Yûsuf’u öldürün veya onu (uzak) bir yere atın ki babanızın teveccübü yalnız size kalsın! Ondan sonra da (tövbe ederek) iyi kimseler olursunuz!” Onlardan biri, “Yûsuf’u öldürmeyin, eğer mutlaka yapacaksınız, onu (kör) kuyunun dibine bırakın. Nasıl olsa gelip geçen kervanlardan biri onu bulup alır” dedi.” (Yusuf, 12/9-10)

Gördüğümüz gibi kalpte başlayan ve kontrol altına alınmayan haset; önce Allah’ın emrine karşı gelmeye, sonra kardeş kanı dökmeye, ardından da bir peygamber evladını kuyuya atacak kadar merhameti ve vicdanı susturmaya kadar varabilmektedir. Şeytanı Allah’ın huzurundan kovduran, Hâbil’i Kâbil’e öldürten ve Hz. Yusuf’u (a.s.) kardeşlerine kuyuya attıran bu duygu, insanı nerelere sürükleyebileceğini açıkça göstermektedir. Gelin şimdi, bu büyük hataya karşı Peygamber Efendimiz’in (s.a.s.) bizleri nasıl uyardığına, bu konuda hangi ölçüleri koyduğuna birlikte bakalım.

HADÎS - İ ŞERÎF

إِيَّاكُمْ وَالْحَسَدَ فَإِنَّ الْحَسَدَ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ

H. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: “Hasetten sakının. Çünkü ateşin odunu yakıp tükettiği gibi haset de iyi amelleri yakar, bitirir.” (Ebû Dâvûd, Edeb, 44)

HADÎS - İ ŞERÎF

لَا يَجْتَمِعَانِ فِي قَلْبٍ عَبْدٌ الْإِيمَانُ وَالْحَسَدُ

“Bir insanın kalbinde iman ile haset bir arada bulunmaz.” (Nesâî, Cihâd, 8)

HADİS - İ ŞERİF

قِيلَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ النَّاسِ أَفْضَلُ قَالَ كُلُّ مَخْمُومٍ الْقَلْبِ
 صَدُوقِ اللِّسَانِ قَالُوا صَدُوقُ اللِّسَانِ نَعْرِفُهُ فَمَا مَخْمُومُ الْقَلْبِ قَالَ هُوَ التَّقِيُّ النَّقِيُّ لَا
 إِثْمَ فِيهِ وَلَا بَغْيَ وَلَا غِلَّ وَلَا حَسَدَ

“Resûlullah’a (s.a.s.) “İnsanların hangisi daha faziletlidir?” diye sorulmuş, O (s.a.s.) da, “Temiz kalpli, doğru sözlü olan herkes.” cevabını vermiştir. Daha sonra sahâbîler, “(Yâ Resûlallah!) Doğru sözlü olanı biliyoruz. Peki, temiz kalpli olan kimdir?” diye sormuşlardır. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem (s.a.s.), “O, kalbinde asla günah, taşkınlık, nefret, samimiyetsizlik ve haset olmayan takva sahibi, tertemiz insandır” (İbn Mâce, Zühd, 24)

Peygamber Efendimiz (s.a.s.) bu hadislerinde hasedin, müminin hem ameline hem de kalbine verdiği büyük zarara dikkat çekmektedir. Haset, ateşin odunu yakıp tükettiği gibi insanın biriktirdiği güzel amelleri fark ettirmeden yok eder; kişiyi ibadetle meşgul olsa bile sevaptan mahrum bırakabilir. Öyle ki Resûlullah (s.a.s.) iman ile hasedin aynı kalpte bir arada bulunamayacağını bildirerek bu duygunun imanı zedeleyen, kalbi karartan bir hata olduğunu açıkça ortaya koymuştur. Yine Peygamber Efendimiz (s.a.s.), faziletli insanın tarifini yaparken temiz kalbi esas almış; kalbinde haset, kin ve kötülük barındırmayan, takvâ sahibi kimseleri en üstün insanlar olarak nitelemiştir. Bu hadisler bize şunu öğretmektedir: Mümin için asıl arınma, sadece dış amellerle değil; kalbi hasetten, nefretten ve kötü duygulardan temizlemekle mümkündür.

B. GIYBET — DİLİN ÂFETİ

Çağımızın en büyük hastalıklarından biri olan gıybet dikkatlerinizi çekmek istiyorum. Öyle bir hastalık ki evimizde, iş yerimizde, bayramlarda, hatta cenaze merasimlerinde bile bazen bilmeyerek, bazen önemsemeden işlediğimiz bir günahdır bu. Maalesef gözümüzde küçük

görünen, basit bir söz gibi algılanan bu fiil, Allah katında son derece büyük ve ağır bir günah olarak nitelendirilmiştir. Yüce Rabbimiz bu hususta şöyle buyurmaktadır;

ÂYET - İ KERÎME

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا
تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ
مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ

“Ey iman edenler! Zannın çoğundan sakının; çünkü bazı zanlar günahdır. Gizlilikleri araştırmayın, birbirinizin gıybetini yapmayın; herhangi biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? Tabii ki bundan tiksindiniz! Allah’a itaatsizlikten de sakının. Allah tövbeleri çokça kabul etmektedir, rahmeti sonsuzdur.” (Hucurât, 49/12)

Büyük Müfessir İbn Kesîr bu ayetin tefsirinde şuna dikkat çeker: İnsan fitratı, ölmüş bir Müslüman kardeşinin etini yemekten nasıl ki şiddetle nefret eder, bunu asla kabullenemezse; gıybetten de aynı derecede nefret etmeli ve ondan uzak durmalıdır. Çünkü bu ayette yapılan tasvir, insanın vicdanını sarsmak ve gıybetin ne kadar ağır bir günah olduğunu hissettirmek içindir. Nitekim İbn Kesîr, gıybetin dinen doğuracağı cezanın, bu tasvir edilen çirkinlikten çok daha büyük olduğunu özellikle vurgulamaktadır. (İbn Kesîr, Tefsîrü'l-Kur'âni'l-Azîm, Hucurât, 49/12)

Resûlullah Efendimiz (s.a.s.), gıybetin ne kadar ağır bir günah olduğunu, bizzat sözleriyle ve ikazlarıyla ümmetine açıkça bildirmiştir. Şimdi bu hususta Peygamberimiz'in (s.a.s.) uyarı mahiyetindeki bazı hadislerini birlikte hatırlayalım:

HADÎS - İ ŞERÎF

يَا مَعْشَرَ مَنْ آمَنَ بِلِسَانِهِ وَلَمْ يَدْخُلِ الْإِيمَانُ قَلْبَهُ: لَا تَغْتَابُوا الْمُسْلِمِينَ وَلَا تَتَّبِعُوا
عَوْرَاتِهِمْ فَإِنَّهُ مَنِ اتَّبَعَ عَوْرَاتِهِمْ يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ، وَمَنْ يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ يَفْضَحْهُ
فِي بَيْتِهِ

“Ey diliyle iman edip, kalbine iman girmemiş olan kimseler! Müslümanların gıybetini yapmayın ve onların gizli hâllerini araştırmayın. Çünkü her kim onların gizli hâllerini

araştırırsa Allah da onun gizli hâlini araştırır. Allah kimin gizli hâlini araştırırsa onu evinde (gizlice yaptıklarını ortaya çıkararak) bile rezil eder.” (Ebû Dâvûd, Edeb, 35)

HADÎS - İ ŞERÎF

كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ

“Kişiye günah olarak her duyduğunu söylemesi yeter.” (Ebû Dâvûd, Edeb, 80)

HADÎS - İ ŞERÎF

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ عُقُوقَ الْأُمَّهَاتِ، وَوَادَ الْبَنَاتِ، وَمَنْعًا وَهَاتِ. وَكَرِهَ لَكُمْ ثَلَاثًا قِيلَ وَقَالَ، وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ، وَإِضَاعَةَ الْمَالِ.

“Şüphesiz Yüce Allah, annelere hürmetsizlik etmeyi, kız çocuklarını diri diri gömmeyi ve üzerine düşeni yapmamayı, hak etmediğini istemeyi size haram kılmıştır. Sizin için üç şeyi de çirkin görmüştür: Dedikodu, malı zayi etmek ve anlamsız çok soru sormak!” (Müslim, Akdiye, 12)

Resûlullah Efendimiz’in (s.a.s.) bu ikazları bize şunu öğretmektedir: Dil, imanın aynasıdır. Kalpte yer etmeyen bir iman, kendini en çok dilde ele verir. İnsan, farkına varmadan söylediği bir sözle kardeşinin onurunu zedeleyebilir; duyduğunu sorgulamadan aktardığında hem kendini hem başkasını günaha sürükleyebilir. Başkasının kusurunu konuşmayı alışkanlık hâline getiren kimse, zamanla kendi kusurlarını görmez olur; hâlbuki kul, başkalarının ayıplarıyla meşgul oldukça Allah Teâlâ onu kendi ayıplarıyla imtihan eder. Bu yüzden mümin, sözünü tartarak konuşur, zannını temiz tutar, susmayı emniyet bilir. Nitekim Müminlerin Emîri Hz. Ömer (r.a.), kalbi koruyan bu ahlaki bize şu ölçüyle öğretmiştir:

HZ. ÖMER’İN (R.A.) SÖZÜ

وَلَا تَظَنَّ بِكَلِمَةٍ خَرَجَتْ مِنْ أَخِيكَ الْمُسْلِمِ إِلَّا خَيْرًا، وَأَنْتَ تَجِدُ لَهَا فِي الْخَيْرِ مَحْمَلًا

“Müslüman kardeşinden çıkan bir söz hakkında, onu hayra yormaya bir yol bulduğun sürece sakın kötü zan besleme.” (İbn Kesîr, Tefsîrü’l-Kur’âni’l-Azîm)

Peygamberimiz (s.a.s.) de gıybeti şu şekilde tasvir etmiştir:

HADİS-İ ŞERİF

أَتَدْرُونَ مَا الْغَيْبَةُ؟ قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: “ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ” قِيلَ: أَفَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِي أَخِي مَا أَقُولُ؟ قَالَ: “إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ، فَقَدْ اغْتَبَتْهُ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ، فَقَدْ بَهَتْهُ.”

“Resûlullah (s.a.s.), “Gıybet nedir biliyor musunuz?” diye sordu. Sahâbe, “Allah ve Resûlü daha iyi bilir!” karşılığını verdiler. Resûlullah, “Kardeşini hoşlanmadığı bir şey ile anmandır.” buyurdu. “Ya kardeşimde o söylediğim durum varsa ne dersin?” diye sorulunca Resûlullah, “Söylediğin şey eğer onda varsa gıybet etmişsindir. Şayet yoksa ona iftira etmiş olursun.” buyurdu.” (Müslim, Birr, 70)

Aziz kardeşlerim, Resûlullah Efendimizin (s.a.s.) bu beyanı, gıybet konusunda mümin için son derece hassas bir ölçü ortaya koymaktadır. Bu ölçüye göre mesele, sözün doğru ya da yanlış olması değildir; mesele, o sözün bir Müslümanın kalbini incitip incitmediğidir. Eğer bir insan hakkında söylediğimiz söz, onun kulağına gittiğinde gönlünü yaralayacaksa, izzetini zedeleyecekse, işte orada büyük bir tehlike vardır. **Müslüman, ağzından çıkan her kelimeyi tartmakla mükelleftir.** Çünkü **İslam, gelişigüzel konuşulan bir hayat tarzı değil; incelikle yürütülen bir ahlak yoludur. Müslümanlık, hassas bir terazidir; dil ise o terazinin en hassas kefesidir.** Konuşmadan önce düşünmek, susmayı tercih edebilmek ve kardeşinin onurunu kendi nefsinden üstün tutmak, imanın kemaline işarettir. Aksi hâlde insan, farkında olmadan diliyle sevaplarını tüketir.

C. İFTİRA — HAKKI BÂTILA DÖNÜŞTÜREN GÜNAH

İftira; sadece bir söz, basit bir suçlama ya da dilden dökülen masum bir cümle değildir. İftira, bir insanın onurunu, haysiyetini ve güvenilirliğini hedef alan; bireyi olduğu kadar toplumu da içten içe çürüten büyük bir günahtır. Bir tek iftira, yılların emeğini yok edebilir, aileleri dağıtabilir, kardeşliği düşmanlığa çevirebilir. Bu sebeple iftira, ferdi bir günah olmanın ötesinde, toplumsal bir ifsat aracıdır. Güvenin sarsıldığı, insanların birbirinden şüphe eder hâle geldiği bir toplumda huzurdan söz edilemez. İşte Yüce Allah (c.c.), kullarını böyle bir yıkımdan korumak

için Kur'ân-ı Kerîm'de iftirayı en ağır ifadelerle yasaklamış, onu büyük günahlar arasında zikretmiştir. Şimdi bu konuda Rabbimizin açık uyarılarına kulak verelim:

ÂYET - İ KERÎME

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا

“Kim de bir hata veya günah işler, sonra onu bir suçsuzun üzerine atarsa şüphesiz ağır bir iftira suçunu ve apaçık bir günahı yüklenmiş olur.” (Nisâ, 4/112)

ÂYET - İ KERÎME

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لَعُنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ
يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمُ السِّنُّهُنَّ وَأَيْدِيَهُنَّ وَأَرْجُلُهُنَّ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ يَوْمَئِذٍ يُوَفِّيهِمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ

“İmanlı, saf ve namuslu kadınlara iftira atanlar dünyada ve âhirette lânetlenmişlerdir, onlara büyük bir ceza vardır. O ceza gününde dilleri, elleri ve ayakları, yapıp ettikleri hususlarda aleyhlerine tanıklık edecektir. O gün Allah onlara hak ettikleri cezayı tastamam verecektir ve onlar Allah'ın apaçık gerçek olduğunu anlayacaklardır.” (Nur 24/23-25)

İftiraya uğrayan herkes, bu dünyada kendini temize çıkarma imkânı bulamayabilir. Bazen hakikat ortaya çıkmaz, bazen masumiyet ispat edilemez, bazen de iftiranın bıraktığı izler ömür boyu silinmez. İşte bu sebeple iftiraya maruz kalan kimselerin teselliye, sabra ve ilâhî adalete olan güvenlerini diri tutmaya ihtiyaçları vardır. Öte yandan, dünyada yaptıklarının yanlarına kâr kaldığını zannedenler de büyük bir yanılgı içindedir. Çünkü bu dünya geçicidir; asıl hesap, şaşmaz adaletin tecelli edeceği ebedî âlemde görülecektir. Orada mahkemeler kurulacak, inkâr

edilemeyecek şahitlikler ortaya çıkacak, hiçbir delil reddedilmeyecek ve dünyadakiyle kıyas edilemeyecek derecede büyük cezalar uygulanacaktır. Bu gerçeği bilen kimse, iftirayı ağzına almaktan bile sakınır. İftiraya uğrayanlar ise bugün haksız yere incinseler, kendilerini savunamaları bile ümitsizliğe kapılmamalıdır. Zira Allah Teâlâ, dünyada cezadan kurtulan iftiracıların hesabını âhirette eksiksiz görecektir ve onları bütün mahlûkatın huzurunda rezil rüsvâ edecektir. Müminin sığınağı işte bu ilâhî adalettir.

Peygamberimiz'in (s.a.s.) bu konudaki tavırları oldukça net ve açıklayıcıdır; Hz. Peygamber (s.a.s.), **“Yedi helâk ediciden sakının!”** buyurdu. Sahâbîler, **“Yâ Resûlallah! Bunlar nelerdir?”** diye sordular. Resûlullah (s.a.s.) şöyle cevap verdi:

HADİS - İ ŞERİF

الشِّرْكُ بِاللَّهِ، وَالسَّحَرُ، وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ، وَأَكْلُ الرِّبَا،
وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ، وَالتَّوَلَّى يَوْمَ الزَّحْفِ، وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْغَافِلَاتِ

“Allah’a şirk koşturmak, büyü yapmak, Allah’ın haram kıldığı bir canı haksız yere öldürmek, faiz yemek, yetim malı yemek, savaş meydanından kaçmak ve zinadan uzak duran, hiçbir şeyden haberi olmayan mümin kadınlara zina isnad etmektir.”
(Buhârî, Hudûd, 44; Müslim, Îmân, 145)

Bu rivayeti ve ayetleri sadece iffetli kadınlara atılan iftiraların ne kadar ağır bir günah olduğu şeklinde daraltarak anlamayalım. Elbette böyle bir iftira son derece büyük ve yıkıcıdır; ancak şunu bilmeliyiz ki iftiranın her türlü, kime karşı yapılırsa yapılsın, Allah katında çirkin, ağır ve mutlaka cezayı gerektiren bir günahdır. İftira, bu dünyada bir insanın hayatını karartır; onun itibarını, huzurunu ve geleceğini yok eder. Fakat aynı iftira, onu atan kimsenin de âhretini karartır. Mümin, başkasının dünyasını yıkarak kendi âhretini yakmaktan sakınmalıdır. Zira bir sözle yıkılan hayatlar, Allah katında cevapsız bırakılmaz.

HADİS - İ ŞERİF

إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ الْكِبَائِرِ اسْتِطَالَةَ الْمَرْءِ فِي عِرْضِ رَجُلٍ مُسْلِمٍ بِغَيْرِ حَقٍّ

“Kişinin haksız yere bir Müslümanın şeref ve namusuna dil uzatması, büyük günahların en büyüklerindendir...” (Ebû Dâvûd, Edeb, 35)

Aslında bu hadis bize çok temel bir hakikati öğretmektedir: Kendi şerefimizi, ırzımızı ve onurumuzu nasıl titizlikle koruyorsak, Müslüman kardeşimizin şerefini ve haysiyetini de aynı hassasiyetle korumakla mükellefiz. Şunu asla unutmayalım ki Müslümanlık ile iftira etmek birbirine tamamen zıt iki kavramdır. İman, başkasının onurunu çiğnemeyi değil; onu korumayı emreder. Mümin, kardeşinin izzetini zedeleyen bir sözün tarafı olamaz.

Ebu Hureyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.): “Müflis kimdir, biliyor musunuz?” diye sordu. Ashab: - Bizim aramızda müflis, parası ve malı olmayan kimsedir, dediler. Resûlullah (s.a.s.):

HADİS - İ ŞERİF

إِنَّ الْمُفْلِسَ مَنْ أُمِّي يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِصَلَاةٍ وَصِيَامٍ وَزَكَاةٍ وَيَأْتِي قَدْ شَتَمَ هَذَا وَقَذَفَ هَذَا وَأَكَلَ مَالَ هَذَا وَسَفَكَ دَمَ هَذَا وَضَرَبَ هَذَا فَيُعْطَى هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ وَهَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ فَإِنْ فَنِيَتْ حَسَنَاتُهُ قَبْلَ أَنْ يُقْضَى مَا عَلَيْهِ أَخَذَ مِنْ خَطَايَاهُمْ فَطُرِحَتْ عَلَيْهِ ثُمَّ طُرِحَ فِي النَّارِ

“Şüphesiz ki ümmetimin müflisi, kıyamet günü namaz, oruç ve zekât sevabıyla gelip, fakat şuna sövüp, buna zina isnad ve iftirası yapıp, şunun malını yiyip, bunun kanını döküp, şunu dövüp, bu sebeple iyiliklerinin sevabı şuna buna verilen ve üzerindeki kul hakları bitmeden sevapları biterse, hak sahiplerinin günahları kendisine yükletilip sonra da cehenneme atılan kimsedir” buyurdu. (Müslim, Birr, 59)

Resûlullah Efendimizin (s.a.s.) bu hadisi, bizlere gerçek iflasın ne olduğunu öğretmektedir. İnsan bu dünyada malını, mülkünü, servetini kaybedebilir; fakat bunların telafisi mümkündür. Asıl telafisi olmayan iflas, ahirette yaşanan iflastır. Nice insanlar vardır ki ibadetle dolu bir hayat yaşamış gibi görünür; namazı vardır, orucu vardır, zekâtı vardır. Ancak diliyle, eliyle ve tavrıyla insanları incitmiş, kul hakkını hafife almıştır. İşte o zaman yapılan ibadetler, kırılan kalplerin bedeli olarak birer birer elden çıkar. İnsan, bir ömür biriktirdiği sevapların başkalarına dağıtıldığını gördüğünde, artık geri dönüş imkânı kalmaz. Sevaplar tükendiğinde ise bu kez başkalarının günahları onun sırtına yüklenir. Bu tablo bize şunu açıkça göstermektedir: Kul hakkı, ibadetin bereketini yok eden en büyük tehlikedir.

SONUÇ

Haset kalpte başlar; insanın iç dünyasını kirletir. Kalpte büyüyen bu hastalık dile döküldüğünde gıybet olur; gıybet de bir adım ileri gittiğinde iftiraya dönüşür. Haset, kardeşliğin ruhunu zedeler; gıybet, onuru incitir; iftira ise hem fertleri hem de toplumu ifsada sürükler. Bu üç büyük günah, insanın ibadetini bereketsiz kılar, sevaplarını tüketir ve kul hakkı olarak karşısına çıkar. Müslüman, kalbini temiz tutmakla, dilini korumakla ve kardeşinin izzetini kendi nefesine tercih etmekle sorumludur. Unutmayalım ki iman, başkasının şerefine çiğnemekle değil; onu muhafaza etmekle kemale erer.

D U Â

Allah'ım! Kalplerimizi hasetten, dillerimizi gıybet ve iftiradan muhafaza eyle. Bizleri kardeşlerimizin ayıplarıyla değil, kendi kusurlarımızla meşgul olan kullarından eyle. Sözümüzü hayırla, suskunluğumuzu hikmetle süsle. Bizleri kul hakkıyla huzuruna gelenlerden değil, affına mazhar olan kullarından eyle. Âmin...

والحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين